

EDF-manifest voor de Europese verkiezingen 2024

**Goedgekeurd door het 5e Europees Parlement van
mensen met een handicap**

Brussel, 23 mei 2023

Inhoud

<i>Inleiding</i>	2
1. De deelname van mensen met een handicap aan het politieke en openbare leven in de EU te garanderen.....	4
2. Een Unie van Gelijkheid realiseren voor mensen met een handicap met het VN-verdrag Handicap als leidraad.....	6
3. Een socialer Europa worden.....	8
4. Toegankelijkheid omarmen – vrij verkeer in Europa mogelijk maken.....	14
5. Mensen met een handicap in Europa en daarbuiten beschermen.....	17

Inleiding

Het European Disability Forum (EDF) is een onafhankelijke organisatie die al meer dan 25 jaar de belangen vertegenwoordigt van 100 miljoen mensen met een handicap. Op 23 mei organiseerde het EDF het 5e Europees Parlement van mensen met een handicap, in samenwerking met de bij het Forum aangesloten organisaties en het Europees Parlement.

Het 5e Europees Parlement van mensen met een handicap bracht meer dan 600 afgevaardigden met een handicap bijeen uit heel Europa die samen de diversiteit vertegenwoordigden van de Europese beweging voor mensen met een handicap.

Met het oog op de aanstaande Europese verkiezingen in 2024 hebben de afgevaardigden van het 5e Europees Parlement van mensen met een handicap het volgende manifest goedgekeurd. Dit is bedoeld als leidraad voor de politieke programma's van kandidaten voor het Europees Parlement, de Europese Commissie die na de verkiezingen wordt benoemd en al het beleid dat invloed heeft op de toekomst van mensen met een handicap in Europa en daarbuiten.

Dit manifest zet de belangrijkste prioriteiten uiteen voor mensen met een handicap waaraan de instellingen van de Europese Unie moeten voldoen, volledig in lijn met het Verdrag van de Verenigde Naties inzake personen met een handicap (VN-verdrag Handicap) en het motto van de gehandicaptenbeweging: "Niets over ons zonder ons."

Een inclusieve toekomst bouwen voor mensen met een handicap in de EU

We roepen de politieke leiders van de Europese Unie (EU) op om:

1. De deelname van mensen met een handicap aan het politieke en openbare leven in de EU te garanderen

- Ervoor te zorgen dat iedereen met een handicap het recht heeft om te stemmen en zich verkiesbaar te stellen voor de Europese verkiezingen, ongeacht de status van wettelijke bekwaamheid en in welk EU-land zij wonen.
- Maatregelen te treffen zodat het hele verkiezingsproces optimaal toegankelijk is (procedures, voorzieningen, materialen en informatie), het mogelijk te maken zelfstandig en geheim te stemmen door middel van redelijke voorzieningen (bv. door alternatieve manieren te bieden om te stemmen, vooraf te stemmen, formulieren in braille, QR-codes of begeleiding in gemakkelijk leesbare taal, gebarentaal of braille) en vrije keuze toe te staan in de hulp bij het uitbrengen van de stem.
- Mensen met een handicap te betrekken bij de ontwikkeling van politieke programma's voor de Europese verkiezingen en het aantal kandidaten met een handicap te vergroten, met inbegrip van vrouwen en jonge mensen met een handicap. Europese en nationale politieke partijen moeten erop toezien dat hun campagnemateriaal, politieke programma's, debatten en evenementen inclusief zijn en toegankelijk voor mensen met een handicap. Verkiezingsinstanties moeten organisaties die mensen met een handicap vertegenwoordigen betrekken om aanhoudende problemen met de toegankelijkheid aan te wijzen en daarvoor oplossingen te zoeken.
- Maatregelen te treffen om cybergeweld en online pesten, waaronder haatdragende uitingen op basis van handicap, genderidentiteit, etniciteit en seksuele geaardheid beter te voorkomen en kandidaten voor de EU-verkiezingen daartegen te beschermen.

- Uitgesplitste gegevens te verzamelen over de deelname aan de Europese verkiezingen door mensen met een handicap als stemmer en als kandidaat.
- De vervanging te ondersteunen van beslissingsstelsels die mensen met een handicap hun wettelijke bevoegdheid ontnemt door goed onderbouwde besluitvormingsmodellen.
- Middelen en hulpmiddelen ter beschikking te stellen, met inbegrip van bewustwordingscampagnes, voor de daadwerkelijke deelname van mensen met een handicap en organisaties die hen vertegenwoordigen in al hun diversiteit aan openbare zaken van de EU, waaronder de voorbereiding van en onderhandelingen over EU-wetgeving, -initiatieven en -begrotingen. Dit moet met name middelen omvatten voor openbare raadpleging, bijeenkomsten met betrokkenen, openbare debatten.
- De toegankelijkheid van EU-instellingen in het algemeen te verbeteren, met inbegrip van alle gebouwen, digitale middelen, documenten en communicatie. Dit moet gebeuren in samenwerking met organisaties van mensen met een handicap, professionals op het gebied van toegankelijkheid en door naleving van de geharmoniseerde wetgeving inzake toegankelijkheid van de EU. Voor de toegankelijkheid van communicatie moet met name gebruikgemaakt worden van gemakkelijk te lezen formaten, braille, ondertiteling, vergroting en alternatieve communicatiemiddelen. Ook moet worden gezorgd voor de erkenning van alle nationale gebarentalen in de EU op EU-niveau. Wat het laatste betreft, moet het Europees Parlement burgers toestaan petities in te dienen in nationale gebarentaal, zoals verzocht in petitie 1056/2016.
- Na de Europese verkiezingen van 2024 in het Europees Parlement een gehandicaptencommissie op te richten die de Europese gehandicaptenbeweging actief betreft.

2. Een Unie van Gelijkheid realiseren voor mensen met een handicap met het VN-verdrag Handicap als leidraad

- Na te gaan welke vooruitgang is bereikt door middel van de Europese strategie voor de rechten van personen met een handicap 2021-2030 en acties, middelen en deadlines voor de tweede helft van de looptijd aan te passen, inclusief verdere wetsvoorstellen en kerninitiatieven.
- De functie van Europees commissaris voor gelijkheid te handhaven met als uitdrukkelijk mandaat de uitvoering van het VN-verdrag Handicap en gelijkheid in al het EU-beleid algemeen te maken, ook in de volgende EU-begroting.
- Een nieuw directoraat-generaal voor gelijkheid en inclusie op te richten in de Europese Commissie, onder leiding van de commissaris voor gelijkheid. Bij dit nieuwe directoraat-generaal meer menskracht en financiële middelen in te zetten voor de rechten van mensen met een handicap om ervoor te zorgen dat door alle diensten van de Commissie naar behoren rekening wordt gehouden met het VN-verdrag Handicap.
- Een gelijkheidsconfiguratie op te richten binnen de Raad van de EU en een gehandicaptenwerkgroep bij de voorbereidende instanties van de Raad.
- Focuspunten vast te stellen met betrekking tot het VN-verdrag Handicap in alle EU-instellingen en -organen, inclusief het Europees Parlement en de Europese Raad.
- In de begroting van alle EU-instellingen en -organen een specifieke post op te nemen voor de uitvoering van het VN-verdrag Handicap.
- Het aantal mensen met een handicap die werken bij EU-instellingen te vergroten door gerichte werkgelegenheidprogramma's.
- Uitgesplitste gegevens te verzamelen uit de hele EU over gender, leeftijd en type handicap om de invloed van EU-beleid en -programma's te beoordelen. Er moeten ook gegevens worden verzameld over mensen met een handicap die in een instelling wonen.

- Handhavingssystemen in te voeren of te versterken voor gelijkheidsbeleid in de EU, onder andere met betrekking tot rechten voor gehandicapten.
- Verdere initiatieven voor te stellen om gelijke en daadwerkelijke toegang tot justitie te waarborgen voor mensen met een handicap.
- Discriminatie op grond van een handicap in en door de EU te verbieden op elk gebied door middel van een richtlijn voor horizontale gelijke behandeling. Bijzondere aandacht moet worden besteed aan intersectionele en meerdere vormen van discriminatie, redelijke accommodatie, toegankelijkheid en een verbod op haatdragende uitingen en haatmisdrijven.
- In elk relevant beleid rekening te houden met de specifieke situatie van vrouwen en meisjes met een handicap, met name bij de ontwikkeling, uitvoering van en toezicht op EU-beleid inzake gendergelijkheid. Bij dergelijk beleid moet ook rekening gehouden worden met vrouwen die verzorger zijn van mensen met een handicap.
- Een grootschalig, EU-breed onderzoek te doen naar geweld tegen mensen met een handicap, met aandacht voor de specifieke situatie van vrouwen, kinderen en ouderen met een handicap. Dit onderzoek moet de werkelijke situatie aan het licht brengen waarin zij verkeren en het ontwerp en de goedkeuring vergemakkelijken van uitgebreide wetgeving en beleid om deze te verbeteren.
- Het Verdrag van Istanbul inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld te ratificeren en snel in te voeren.
- Gedwongen sterilisatie van mensen met een handicap in het EU-recht strafbaar te stellen.

- Specifieke maatregelen voor te stellen ter realisatie van de rechten die in het VN-verdrag Handicap zijn vastgelegd voor personen met een handicap die een groter risico lopen op uitsluiting, zoals mensen met een handicap die in speciale instellingen wonen, mensen met een handicap die veel ondersteuning nodig hebben, doofblinde mensen, mensen met een geestelijke en psychosociale handicap, mensen met autisme, mensen met een handicap die op het platteland wonen, mensen met een onzichtbare handicap, mensen met een zeldzame ziekte, mensen met dementie of mensen met een handicap die in armoede leven.
- In al het beleid en alle initiatieven van de EU met betrekking tot gelijkheid en inclusie de intersectionele problemen te onderkennen en aan te pakken waarmee onder andere mensen van een bepaald ras, Roma, LGBTIQ+'ers, ouderen, kinderen en jongeren, asielzoekers, vluchtelingen en migranten, vrouwen en meisjes met een handicap te maken hebben.
- Begeleiding en ondersteuning te bieden aan EU-lidstaten voor de verbetering van beoordelingsmethoden van handicaps, om de naleving van het VN-verdrag Handicap te waarborgen en te zorgen dat niemand met een zichtbare of onzichtbare handicap achterblijft bij de toegang tot sociale bescherming, regelingen voor zelfstandig wonen en andere ondersteuning voor mensen met een handicap.

3. Een socialer Europa worden

- Een garantie op werkgelegenheid en vaardigheden vast te stellen, naar analogie van de succesvolle jongerengarantie, middelen en ondersteuning te bieden om ervoor te zorgen dat mensen met een handicap gelijke toegang krijgen tot gewoon onderwijs, opleidingen en kansen op werk, ook als zelfstandig ondernemer. De garantie moet ook ondersteuning bieden bij het volledig inclusief en toegankelijk maken van elke opleiding en vaardighedentraining.
- In de volgende EU-begroting (meerjarig financieel kader) een passend budget te waarborgen voor het cohesiebeleid en fondsen speciaal te oormerken voor sociale inclusie van mensen met een handicap.
- Een Europese strategie te ontwikkelen voor de-institutionalisering en op te treden tegen de afzondering van mensen met een handicap, met inbegrip van kinderen met een handicap. Daarnaast te zorgen voor passende maatregelen en ondersteuning voor de overgang van instellingen naar zelfstandig wonen en op de gemeenschap gebaseerde diensten, die mensen met een handicap in staat stelt volop en effectief te participeren in de gemeenschap en hiervoor garanties te bieden.
- Maatregelen te treffen ter ondersteuning van de ontwikkeling van een reeks persoonsgerichte ondersteunende diensten in gemeenschappen voor zelfstandig wonen, met persoonlijke hulp en geschikte en goed opgeleide medewerkers. Daarnaast erop toe te zien dat er preventieve maatregelen worden getroffen om institutionalisering van kinderen en gezinnen te voorkomen door vroegtijdige diagnose, op jonge leeftijd ingrijpen en gezinsondersteuning te waarborgen.
- Duidelijke aanwijzingen goed te keuren voor lidstaten voor het inzetten van EU-fondsen ter bevordering van de rechten van mensen met een handicap. Deze behoren te gelden voor alle vormen van EU-financiering, besteed in de EU en daarbuiten, en moeten een aantal te monitoren indicatoren bevatten.

- De algemene beginselen te handhaven van gelijke behandeling van mannen en vrouwen en een discriminatieverbod, met inbegrip van het vereiste van toegankelijkheid voor mensen met een handicap in het plannings-, uitvoerings- en monitoringsproces van alle door de EU gefinancierde programma's. Zo mogen EU-investeringen geen ontoegankelijke infrastructurele werken financieren of vervoer of nieuwe technologieën die belemmeringen opleveren voor mensen met een handicap.
- De investering te promoten van EU-fondsen in verbeterde toegankelijkheid van gemeenschappen, waaronder vervoer, huisvesting en infrastructuur, om zelfstandig wonen te kunnen realiseren.
- De betrokkenheid te garanderen van organisaties van mensen met een handicap in de partnerschap- en monitoringsprocessen met nationale beherende instanties om hun rol bij de ontwikkeling en monitoring van EU-investeringen op nationaal niveau te waarborgen.
- Een Europees wetsvoorstel in te dienen om een minimuminkomen te garanderen in alle lidstaten dat een passende levensstandaard garandeert waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke situatie van mensen met een handicap, inclusief de kosten in verband met de handicap en dat de gevolgen van de crisis in de kosten van levensonderhoud kan beperken.
- Verdere maatregelen te treffen, waaronder ondersteunde diensten voor werkgelegenheid, zodat meer mensen met een handicap op de open arbeidsmarkt aan de slag kunnen op inclusieve en toegankelijke werkplekken. Dergelijke maatregelen moeten specifiek gericht zijn op de situatie van vrouwen en jongeren met een handicap en mensen die veel ondersteuning nodig hebben die aanzienlijk meer kans hebben op uitsluiting op de arbeidsmarkt.
- Erop toe te zien dat alle op werkgelegenheid gerichte maatregelen die ook gelden voor of gericht zijn op mensen met een handicap eerlijke beloning garanderen, voldoen aan de arbeidsrechten en redelijke accommodatie bieden en toegang bieden tot een effectief sociaal verzekeringsstelsel.

- Initiatieven op het gebied van sociale economie te ondersteunen, met name als deze onder leiding staan van mensen met een handicap en hun gezinnen die hoogwaardig werk en sociale inclusie bevorderen.
- Maatregelen te treffen om uitgebreide en flexibele sociale-zekerheidsstelsels te garanderen waarin mensen met een handicap de ondersteuning in verband met hun handicap kunnen behouden als ze betaald werk krijgen. Dergelijke systemen zullen de participatie van inactieve mensen met een handicap op de open arbeidsmarkt stimuleren. Deze moeten mensen met een handicap voldoende ondersteuning bieden, het risico op armoede en sociale uitsluiting verminderen en de gevolgen van de crisis in verband met de kosten van levensonderhoud tegengaan.
- Acties voor te stellen gericht op het vergemakkelijken van de overstap van beschermd werk naar de open arbeidsmarkt, met passende en persoonlijke ondersteuning voor iedereen die deze overstap maakt. Wanneer mensen nog in een beschermde omgeving werken, moet er actie worden ondernomen om hun arbeidsomstandigheden, arbeidsrechten en beloning te verbeteren.
- Trainingsprogramma's te financieren voor jongeren met een handicap om hun overstap naar de open arbeidsmarkt te vergemakkelijken en onbetaalde of slecht betaalde traineeships en plaatsingen af te schaffen. Daarbij moet de aandacht met name uitgaan naar beroepsopleiding, training van digitale vaardigheden, omscholing, accreditatie van vaardigheden, loopbaanbegeleiding en ondersteuning.
- Een training te financieren voor mensen met een handicap gericht op het behouden van een baan, zowel door middel van het “train- en plaatsmodel”, waarbij mensen met een handicap voorbereid worden op wat ze kunnen verwachten van hun baan voordat ze aan de slag gaan, evenals het “plaats- en trainmodel” waarbij de training op locatie plaatsvindt nadat de betrokkene begonnen is in zijn/haar nieuwe baan. Jongeren met een handicap moeten worden aangemoedigd deze trainingen te volgen.

- Lidstaten te ondersteunen bij hun inspanningen om ervoor te zorgen dat alle leerlingen met een handicap gebruik kunnen maken van hun recht op hoogwaardig, inclusief onderwijs met persoonlijke ondersteuning in het algemene onderwijssysteem en door middel van toegankelijk online onderwijs. Door de EU ondersteunde initiatieven voor levenslang leren moeten ook toegankelijk zijn voor mensen met een handicap.
- Op EU- en lidstaatsniveau ruimtes te ontwikkelen ter bevordering van de actieve deelname van kinderen, inclusief kinderen met een handicap, en daardoor de succesvolle uitvoering van de Europese kindergarantie en de EU-strategie inzake kinderrechten mogelijk te maken. Deze initiatieven moeten ook de ontwikkeling ondersteunen van preventieve maatregelen voor gezinnen en kinderen, waaronder op gezinnen gerichte diensten voor vroegtijdige interventie.
- Op gezondheid gerichte initiatieven te starten die zorgen voor toegang tot de hoogste gezondheidsnormen voor mensen met een handicap in alle lidstaten. Mensenrechten moeten het uitgangspunten vormen in gezondheidsbeleid voor mensen met een handicap, ook op het gebied van preventie en behandeling van kanker, geestelijke gezondheid en seksuele en voortplantingsgezondheid.
- Een goede mentale gezondheid en welzijn te ondersteunen van mensen met een handicap en hun familieleden binnen het brede kader van geestelijke gezondheid van de EU.
- Maatregelen in te voeren ter ondersteuning van families van mensen met een handicap, met name als zij optreden als informele verzorgers, om hen te ondersteunen bij het uitvoeren van hun zorgtaken, actief te blijven op de arbeidsmarkt, zelf gezond te blijven en een eigen leven te hebben naast hun zorgtaken. Deze maatregelen moeten ook voorkomen dat familieleden met zorgverantwoordelijkheden nadeel ondervinden of gediscrimineerd worden.

- Het recht van personen met een handicap te ondersteunen om een gezin te vormen, evenals hun gelijke rechten met betrekking tot huwelijk, ouderschap en relaties.
- Een Europees beleid te ontwikkelen om eenzaamheid te bestrijden waarbij rekening wordt gehouden met ouderen met een handicap.

4. Toegankelijkheid omarmen – vrij verkeer in Europa mogelijk maken

- Een EU-brede gehandicaptenkaart in te voeren die de wederzijdse erkenning waarborgt van de status van gehandicapte in alle lidstaten die niet alleen geldt voor vrijetijds-, culturele en sportfaciliteiten, maar voor alle specifieke diensten voor mensen met een handicap, zoals vervoer en andere commerciële diensten.
- Met behulp van de Europese gehandicaptenkaart de nodige ondersteuning te bieden voor mensen met een handicap tijdens de overgangperiode van verhuizing naar een ander land voor studie of werk totdat hun handicap in hun nieuwe woonland is erkend.
- Een nieuw Europees agentschap voor toegankelijkheid op te richten, gebaseerd op het werk van het kenniscentrum AccessibleEU, ter ondersteuning van de uitvoering van alle geharmoniseerde wetgeving inzake toegankelijkheid van de EU.
- Erop toe te zien dat bij de digitale en groene transitie rekening wordt gehouden met toegankelijkheid voor en het voorkomen van discriminatie van mensen met een handicap als een kernvoorwaarde vooraf om (digitale) uitsluiting tegen te gaan en de klimaatcrisis aan te pakken. Dit is met name relevant in de context van wetgeving over nieuwe technologieën, zoals artificiële intelligentie, digitalisering van de rechtsspraak en gezondheidszorg en andere wetgeving in verband met de EU Green Deal, zoals de renovatie van gebouwen en infrastructuur.
- Wettelijke vereisten in te voeren om ervoor te zorgen dat bij de verschaffing van digitale middelen voor de toegang tot een recht of dienst van algemeen belang er altijd een niet-digitaal alternatief bestaat (door middel van menselijke interactie).
- De consumentenrechten van mensen met een handicap en bescherming van mensen met een handicap als potentieel kwetsbare consumenten te bevorderen, onder andere door invoering van wetgeving over toegankelijke etikettering en inclusieve financiële diensten.

- De verordeningen met betrekking tot passagiersrechten aan te passen zodat mensen met een handicap net zo vrij kunnen reizen als ieder ander in de EU.
- Wettelijke maatregelen te treffen voor vliegreizen om situaties te voorkomen zoals het weigeren van passagiers, de verplichting om te reizen met een assistent zonder dat de luchtvaartmaatschappij het extra ticket betaalt, het gebrek aan goede assistentie op luchthavens en onvoldoende vergoeding voor verlies of beschadiging van hulpmiddelen.
- De inspanningen te vergroten om de vereisten voor toegankelijkheid in vervoersinfrastructuur te harmoniseren en uit te breiden, waaronder treinstations en rollend materieel, zodat alle vormen van vervoer toegankelijker worden voor reizigers met een handicap en een breder reizigerspubliek.
- De handhavingsmechanismen van EU-wetgeving op het gebied van toegankelijkheid en passagiersrechten te versterken.
- Erop toe te zien dat het Verdrag van Marrakesh volledig wordt uitgevoerd in de EU en in samenwerking met partnerlanden wereldwijd, zodat blinde en slechtziende mensen en andere personen met een leeshandicap net als alle anderen toegang kunnen krijgen tot dezelfde boeken, tijdschriften en leesmateriaal.
- EU-brede vrijstellingen van auteursrechten uit te breiden naar andere culturele werken om toegankelijke aanpassingen en beschikbaarheid daarvan mogelijk te maken voor alle mensen met een handicap.
- Gelijke toegang te waarborgen voor mensen met een handicap op individuele vervoermiddelen (bv. een rijbewijs behalen en aangepaste auto's).
- Wetgeving in te voeren om de beschikbaarheid en betaalbaarheid te garanderen van ondersteunende technologie voor mensen met een handicap op de Europese interne markt.

- EU-middelen te investeren in vergroting van de kennis en beschikbaarheid van nationale gebarentalen, gemakkelijk leesbare formats, braille, spraak naar tekst, toestellen voor gehoorondersteuning en andere toegankelijke informatie- en communicatiemiddelen voor mensen met een handicap.
- EU-middelen te investeren in culturele en sportactiviteiten die inclusief zijn voor mensen met een handicap, door toegankelijkheid als voorwaarde vooraf te stellen en de deelname van mensen met een handicap aan te moedigen.
- Erop toe te zien dat bij investeringen van EU-middelen in onderzoek en innovatie, waaronder nieuwe technologieën, rekening wordt gehouden met de rechten van mensen met een handicap en deze steunen.
- Een ambitieuze omzetting en goede uitvoering van en toezicht te bevorderen op EU-wetgeving op het gebied van toegankelijkheid van producten en diensten, de publieke sector, audiovisuele mediadiensten en elektronische communicatie, met een focus op EU-brede kwaliteitscriteria voor toegankelijkheid.
- Toegankelijkheidsverplichtingen en een universele ontwerpaanpak in te voeren voor de ontwikkeling van alle openbare beleid dat de interne en digitale markten van de EU vormgeeft. Deze beleidsvormen moeten het vrije verkeer van mensen, goederen, producten en diensten zonder discriminatie garanderen. Boetes in te voeren voor het niet voldoen aan toegankelijkheidseisen.

5. Mensen met een handicap in Europa en daarbuiten beschermen

- Ondersteunende diensten te ontwikkelen en te financieren voor asielzoekers en vluchtelingen met een handicap in de EU.
- In Europa en daarbuiten gerichte bewustwordingscampagnes te starten om stereotypering en discriminatie van mensen met een handicap tegen te gaan en de benadering van handicaps vanuit mensenrechten te bevorderen.
- Ervoor te zorgen dat het VN-verdrag Handicap in al het werk van de EU wereldwijd wordt gepromoot, in samenwerking met mensen met een handicap en organisaties die hen vertegenwoordigen. Dit moet gelden voor financiering van internationale samenwerking, humanitaire acties, beperking van het risico van rampen en gewapende conflicten. De uitgaven van EU-middelen in wereldwijd werk kritisch beoordelen om schendingen van de rechten van mensen met een handicap te voorkomen, terwijl de EU de-institutionaliseringprocessen in derde-partnerlanden steunt.
- Oekraïners met een handicap in en buiten Oekraïne te steunen en erop te zien dat de bijdrage van de EU aan de wederopbouw van Oekraïne leidt tot een inclusiever land voor mensen met een handicap. Door de EU ondersteunde wederopbouw moet ook woningen, vervoer en openbare infrastructuur omvatten en ondersteunende diensten vanuit de gemeenschap in plaats geïnstitutionaliseerde zorg. Ontwikkelingen voor de wederopbouw van Oekraïne moeten de toetreding tot de EU ondersteunen en plaatsvinden in samenwerking met Oekraïense organisaties van mensen met een handicap.
- In het toelatingsproces van kandidaat-lidstaten rekening te houden met de situatie van mensen met een handicap en de uitvoering van het VN-verdrag Handicap.
- Zich voor te bereiden op toekomstige crises door bestaande richtlijnen daadwerkelijk uit te voeren op VN- en EU-niveau, waarbij al rekening wordt gehouden met de rechten en behoeften van mensen met een handicap.

- Ervoor te zorgen dat essentiële dagelijkse diensten – zoals gezondheidszorg, onderwijs, bouwinfrastructuur, vervoer en communicatie – zodanig zijn ontwikkeld dat gewaarborgd is dat deze op dezelfde wijze functioneren voor mensen met een handicap tijdens noodsituaties zoals conflicten, pandemieën en andere natuurrampen zoals overstromingen en aardbevingen.
- Op zinvolle wijze organisaties van mensen met een handicap te raadplegen over het ontwerp van civiele beschermingssystemen en voorbereidende strategieën, evenals over de acties van nooddiensten in reactie op crisissituaties.
- Het voortouw te nemen in de wereldwijde beweging richting inclusie van handicaps in klimaatacties en er daarbij voor te zorgen dat de 'rechtvaardige transitie' ten goede komt aan mensen met een handicap en geen nadelige gevolgen heeft voor hen.

Niets over ons zonder ons

